

РОЗДІЛ 8 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336.71

Карчева Г. Т.

Університет банківської справи

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Досліджено проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України в умовах макроекономічної нестабільності, що пов'язані зі зростанням ризиків, дефіцитом капіталу й ліквідності, неефективним регулюванням діяльності банків та управлінням в банках. Розроблено економетричні моделі розвитку банківської системи України. Обґрунтована необхідність удосконалення регулювання та оцінювання кредитного ризику з метою підвищення фінансової стійкості банківської системи.

Ключові слова: фінансова стійкість, ефективність, ліквідність, регулювання, моделі, банківська система.

Постановка проблеми. Наявні на сьогодні концептуальні підходи щодо забезпечення фінансової стабільності банківської системи базуються на виявленні загроз фінансової стійкості на ранній стадії їх виникнення, а не на запобіганні їх виникненню, що призводить до запізнення вжиття регулятором попереджувальних заходів і призводить до все частішого виникнення фінансових криз та значних втрат. Банківській системі та економіці України так і не вдалося повністю вийти з кризи 2008–2009 рр. Період нестабільності банківської системи затягнувся в умовах макроекономічної невизначеності.

Серед факторів підвищення конкурентоспроможності національної економіки важливою складовою є формування розвинутого сектору фінансових послуг, включаючи банківський сектор та фінансову стабільність банків і доступність кредитів для реального сектору економіки. Натомість через низьку фінансову стабільність банків Україна за складовою рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму «Стабільність банків» в 2015–2016 рр. має найнижчий індекс (2,6) і займає 140-ву позицію зі 140 країн. У зв'язку з цим, важливого значення набуває пошук концептуальних підходів, методів та інструментів забезпечення фінансової стійкості банків та банківської системи в умовах макроекономічної нестабільності. Це, насамперед, стосується підтримання на достатньому рівні капіталу, ліквідності, платоспроможності, ефективності та мінімізації ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До цього часу, незважаючи на численні наукові дослідження, загальноприйнятого підходу визначення терміну «фінансова стійкість» та рівня її оцінки та шляхів забезпечення немає. Найчастіше фінансову стійкість розглядають із позиції спроможності банківської системи ефективно виконувати свої основні функції – платіжну, посередницьку, інвестування та волатильності ринкових параметрів [1]. Дж. Сінки розглядає фінансову стійкість з точки зору фінансового стану, здатності банківської системи поглинати збитки [2, с. 224]. Т. Унковська та П. Каллаур досліджують фінансову стійкість в контексті статичної, динамічної, цільової рівноваги [3, с. 7; 4, с. 33]. С. Вольська розглядає фінансову стійкість як інтегральну динамічну характеристику, що передбачає сталий

розвиток банку в обраному стратегічному напрямі [5, с. 371]. О. Дзюблюк досліджує фінансову стійкість в контексті впливу ризиків – кредитного, процентного, валютного, ліквідності на фінансову стійкість банків [6, с. 217].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на постійний інтерес науковців та практиків до фінансової стійкості банківської системи та окремих банків, питання сутності фінансової стійкості банківської системи, оцінювання її потенціалу та ефективного регулювання залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є розкриття теоретичних та практичних питань фінансової стійкості банківської системи та вдосконалення її регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки в економічній літературі та практиці особлива увага приділяється аналізу фінансової стійкості, надійності, платоспроможності, ліквідності банків та банківської системи. Але до цього часу немає чіткого визначення й однозначного тлумачення поняття «фінансова стійкість банківської системи». Керуючись принципами системного підходу, пропонуємо розглядати фінансову стійкість банківської системи як зрівноважений динамічний розвиток, коли банківська система здатна ефективно виконувати свої основні функції, зокрема посередницьку та платіжну, як в звичайних умовах, так і в кризових завдяки наявності достатнього потенціалу стійкості (капіталу, ліквідності, надходжень, резервів), ефективних інструментів банківського регулювання та нагляду, високого рівня репутації та довіри до банків [7, с. 71]. Слід зазначити, що, виконуючи посередницьку функцію, банк має за основну мету отримання оптимального прибутку за дотримання достатнього рівня ризику, ліквідності та платоспроможності.

На фінансову стійкість банківської системи негативно впливають екзогенні, та ендогенні чинники. В умовах падіння ВВП відбувається скорочення кредитування економіки та населення, зростають ризики, що негативно впливає на ефективність виконання посередницької функції банківською системою України та її фінансову стійкість. Так, за 2015 р. активи банків України скоротилися на 4,7%, кредити, надані суб'єктам господарювання – на 2,1%, вклади фізичних осіб скоротилися – на 6,6%. В умовах скорочення ресурсної бази банкам складно забезпечити кре-

дитування економіки, без якого неможливе економічне зростання. Зауважимо, що, за нашими розрахунками, забезпечення 1% зростання реального ВВП потребує збільшення кредитів, наданих в економіку, не менше, ніж на 4–5%. Оскільки на 2016 р. прогнозується зростання реального ВВП на 1,5–2%, то обсяги кредитування суб'єктів господарювання як мінімум мають зрости на 8–10%.

Водночас величезні обсяги проблемних кредитів (22,8% від загальної суми наданих кредитів) [8], низька платоспроможність позичальників стримують надання нових кредитів. Віддаючи належне, що значна частина проблемних кредитів зумовлена геополітичними факторами, подіями в Криму, проведенням АТО. При цьому ліберальні підходи до класифікації кредитних операцій спричинили значні кредитні ризики в діяльності банків, не забезпечили адекватну класифікацію кредитів за їх якістю та своєчасне формування резервів. Неякісні кредитні портфелі, низький рівень капіталізації банків знижують фінансову стійкість банків до економічних та фінансових шоків, а також обмежують кредитування економіки та забезпечення стійкого економічного зростання в Україні та підвищення рівня життя населення України.

У свою чергу, як показали проведені дослідження за допомогою кореляційно-регресійного аналізу станом на 1 січня 2016 р., на розвиток банківської системи України суттєво впливають доходи населення (1).

$$Y = 0,163X_1 + 0,018X_2 - 268,1, \quad (1)$$

$$R^2 = 0,783$$

де R^2 – коефіцієнт детермінації;

Y – кількість діючих структурних підрозділів банків в регіоні, од.;

X_1 – чисельність наявного населення, тис. осіб;

X_2 – наявний дохід населення в регіоні у розрахунку на одну особу, грн.

Зауважимо, що на сьогодні більшість банків в Україні мають низький потенціал капітальної стійкості через недостатній обсяг регулятивного капіталу банків на покриття ризиків та відсутність ефективного власника. Про це свідчить порушення станом на 1 лютого 2016 р. у банківській системі нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу – 9,63% (норма – не менше

10%) та нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами (Н9) – 45,56% (не більше 25%) [8].

До того ж багато банків в Україні має низьку здатність поглинати збитки. Доказом цього слугує те, що більше ніж у третини банків, включаючи окремі іноземні банки, (станом на 1 жовтня 2015 р. у 38 із 124 банків, що діють, або 30,65% від загальної кількості банків), адміністративні витрати перевищували чистий валовий дохід (чистий відсотковий дохід + чистий комісійний дохід + торговельний дохід), що є наслідком неефективного управління активами й пасивами, доходами та витратами та однієї й тієї ж бізнес-моделі діяльності банків, зорієнтованої на отримання процентних доходів. З іншого боку, це означає, що ці банки мають нестійкий фінансовий стан, оскільки валовий чистий дохід, який вони отримують від основної діяльності є недостатнім, щоб покрити загальні адміністративні та операційні витрати (див. табл. 1). Формування резервів на покриття ризиків за активними операціями в таких банках спричинить подальше зростання збитків, зменшення капіталу та зниження фінансової стійкості.

Таблиця 1
Кількість банків, в яких загальні адміністративні та операційні витрати перевищують валовий чистий дохід банків (станом на 1 жовтня 2015 р.)

Група	Кількість банків у групі	Кількість банків, в яких адмінвитрати перевищують ВЧД	% до кількості банків у групі
Група I	14	2	14,29
Група II	14	4	28,57
Група III	23	10	43,48
Група IV	73	22	30,14
Разом	124	38	30,65

Джерело: побудовано автором на основі [8]

Актуальною залишається проблема ефективного власника та надійного іноземного капіталу. Оцінюючи позитивно роль іноземного капіталу в розвитку банківської системи, необхідно відмітити, що не завжди іноземні банки здійснюють ефективну діяльність. Збільшення конкуренції з появою іноземних банків не призвело до помітного

Таблиця 2

Кластеризація банків I групи та особливості їх діяльності

Кластери банків I групи	Банки I групи	Частка кредитів, наданих юридичним особам, в кредитному портфелі банку	Частка кредитів, наданих фізичним особам, в кредитному портфелі банку
Державні банки та банки, рекапіталізовані державою	«Ощадбанк»	96,5	3,5
	«Укрексімбанк»	99,4	0,4
	«Укргазбанк»	87,1	12,9
Приватні банки	«ПриватБанк»	86,3	13,7
	«Перший Український Міжнародний Банк» (ПУМБ)	88,5	11,5
Іноземні банки з російським капіталом	«Промінвестбанк»	99,8	0,2
	«Сбербанк России»	98,6	1,4
	«Альфа-банк»	86,0	14,0
	«ВТБ Банк»	96,3	3,7
Іноземні банки з західноєвропейським капіталом	«Райффайзен банк Аваль»	70,5	29,58
	«Укрсоцбанк»	53,3	46,7
	«УкрСиббанк»	55,8	44,2
	«ОТП Банк»	60,5	39,3
В цілому по групі I		86,9	13,1

Джерело: побудовано автором на основі [8]

зниження процентних ставок за наданими кредитами, але з'явилося багато додаткових внесків і комісій за надані послуги. До того ж іноземні банки мають різну поведінку стосовно клієнта (див. табл. 2). Так, державні, приватні вітчизняні банки й російські банки більшою мірою зорієнтовані на кредитування юридичних осіб. Частка кредитів, наданих юридичним особам, становить, як правило, понад 90%, тоді як для іноземних банків з західноєвропейським капіталом вона не перевищує 70%. Поведінка західних банків під час кризи проявлялася в обмеженні кредитування підприємств та домогосподарств, тоді як банки з російським капіталом, масовий прихід яких розпочався з 2008 р., більш зорієнтовані на кредитування юридичних осіб. Все ж таки банки з іноземним капіталом сприяли залученню стратегічних інвесторів, процесам консолідації, появи нових банків.

Зауважимо, що значна роль іноземного капіталу в розвитку банківських систем характерна для країн Центральної і Східної Європи, тобто тих країн, в яких за останні десятиліття проводилася приватизація та модернізація банків внаслідок системної трансформації економіки. В Європейському Союзі в середньому частка іноземного капіталу складає 18–20%, в Центральній і Східній Європі значно вище – в Чехії, Естонії, Литві – понад 90%. У більшості країн Західної Європи ця частка не перевищує 20% (наприклад, у Німеччині, Іспанії, Франції, Італії, Швеції – менше 10%) [9]. У Німеччині до 20 найбільших банків не входить жоден банк з іноземним капіталом, натомість входять 9 державних банків, на які припадає 32% активів від загальної суми активів 20 найбільших банків [10].

Слід зазначити, що інвесторами найбільших іноземних банків є інституціональні інвестори. Так, 80% капіталу найбільшого банку Німеччини Deutsche Bank належить інституціональним акціонерам і лише 20% – приватним акціонерам. В Україні 100% капіталу найбільшого банку – «ПриватБанку» – належить приватним акціонерам. Значна частка капіталу приватних акціонерів в банківській системі України не сприяє підвищенню її фінансової стійкості.

Фінансові кризи 2004, 2008 і 2014–2015 рр. – це кризи ліквідності, але до цього часу не вироблені ефективні інструменти щодо підвищення стійкості банків та банківської системи до криз ліквідності. Базель III передбачає впровадження двох коефіцієнтів: коефіцієнт покриття ліквідності та чистого стабільного фінансування. Ефект від впровадження показників з ліквідності (Базель III) наведено в табл. 3. Західноєвропейські

Таблиця 3
Ефект від упровадження показників ліквідності (за Базелем III)

Для банків	Для банківської системи
Більш слабкі банки можуть бути витіснені з ринку	Зменшення системного банківського ризику
Упровадження нормативів матиме суттєвий вплив на рентабельність і прибуток	Зменшення обсягів кредитування через обмежені довгострокові ресурси
Зміщення попиту від короткострокового до довгострокового фінансування	Зниження попиту інвесторів до акцій та облігацій банківського сектору
Реорганізація банків шляхом злиття і приєднання	Нерівномірне впровадження рекомендацій Базеля III може загрожувати стабільності банківської системи

Джерело: розроблено автором

країни та практично всі країни СНГ впроваджують стандарти Базеля III з ліквідності в установлені строки. До того ж упровадження стандартів в Білорусії показало, що вони є більш строгими порівняно зі звичайними нормативами і тому є більш ефективним інструментом для упорядкування фінансових криз. В Україні жодним нормативним документом і Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 р., затвердженою Постановою Правління Національного банку України від 18 червня 2015 р. № 392, не передбачено впровадження зазначених стандартів.

Зважаючи на розгляд сучасного банку як складної динамічної системи, сучасні підходи до управління ризиком ліквідності мають базуватися на широкому використанні математичних методів, які дають змогу отримати узагальнену (інтегральну) оцінку ризику ліквідності. Перспективним напрямом щодо комплексної оцінки ризику ліквідності та платоспроможності банків є використання методів непараметричної статистики для розрахунку інтегрального показника ліквідності – динамічного індикатора [11].

Від'ємні значення динамічного індикатора ліквідності в окремі звітні періоди пояснюються обмеженістю фінансових ресурсів для підтримання на необхідному рівні ліквідності (див. рис. 1).

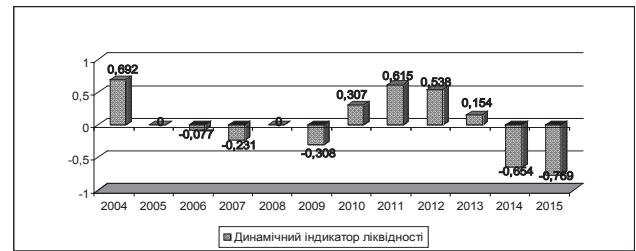

Рис. 1. Інтегральне оцінення ризику ліквідності банківської системи України

Джерело: побудовано автором на основі [8]

Найнижче від'ємне значення показника було зафіксовано під час фінансової кризи в 2009 р. – “-“ 0,308 та кризи 2014 р. – “-“ 0,654, 2015 р. – “-“ 0,769, тобто в момент кризи ризик ліквідності був високий, однак залишався певний запас до критичного значення “-“1. До того ж значно більше значення показника для 2014 і 2015 рр. свідчить про значно глибшу кризу ліквідності в цьому періоді, порівняно з 2009 р., та високу розбалансованість взаємопов'язаних показників.

Міжнародний та вітчизняний досвід свідчить, що кожна наступна фінансова криза є більш глибокою порівняно з попередньою. Проведені дослідження з використанням інструментарію кореляційно-регресійного аналізу підтверджують, що глибина нинішньої кризи є значно більшою порівняно з кризами 1998 та 2008 рр. За даними фінансової звітності банків були побудовані економічні моделі залежності фінансового результату від основних факторних показників (якості активів, рівня ліквідності, капіталу, обсягів наданих кредитів, тощо):

$$Y_{1999} = -0,019X_1 + 0,039X_2 + 0,049X_3 + 0,039X_4 - 0,866X_5 - 34896, \quad (2)$$

$$R = 0,806$$

$$Y_{2009} = -0,019X_1 + 0,401X_2 + 0,250X_3 + 0,060X_4 - 0,866X_5 - 129400, \quad (3)$$

$$R = 0,837$$

$$Y_{2014} = -0,234X_1 + 0,401X_2 + 0,190X_3 + 0,576X_4 - 343100, \quad (4)$$

$$R = 0,911,$$

де Y – фінансовий результат;

X_1 – загальні активи;

X_2 – високоліквідні активи;

X_3 – кредитний портфель;

X_4 – балансовий капітал;

X_5 – відрахування в резерви на відшкодування можливих втрат за активними операціями.

Подібність зв'язків і тенденцій для криз 1998, 2009 та 2014 рр. свідчить про топологічну стійкість моделі та подібність банківських криз, а також підтверджують важливість для забезпечення стабільності та ефективного функціонування банківської системи, підтримання на достатньому рівні ліквідності та капіталу, зниження ризиків за активними операціями. Так, через низьку якість активів, збільшення активів на 1 000 грн в 1999 р. та в 2009 р. призводило до зменшення прибутку на 19 грн, а в 2014 р. – на 234 грн. Особливої значущості в нинішніх умовах набуває збільшення капіталу. Якщо для 1998 р. коефіцієнт регресії для капіталу дорівнював 0,039, в 2008 р. – 0,060, то для 2014 р. – 0,576.

Слід звернути увагу на прямий зв'язок між високоліквідними активами та фінансовим результатом, тоді як прийнято вважати, що між ними має бути зворотний зв'язок. Зауважимо, що як для кризи 2008 р., так і для кризи 2014 р. коефіцієнт β приймає одне і те ж саме значення – 0,401 (для 1998 р. – 0,039), а це свідчить про те, що ліквідність виступає основою не лише стабільності, але й ефективного функціонування та фінансової стійкості банків. Дж. Сінкі, з огляду на важливість ліквідності для виживання банків, пропонує включати її до функції надійності (довіри до системи) [2, с. 647].

Стабілізація банківської системи у посткризовий період значною мірою буде залежати від розроблення ефективної комплексної програми (стратегії) розвитку банківської системи, яка б передбачала її перехід від екстенсивної до інтенсивної моделі розвитку, що характеризується якісними змінами та орієнтацією на довгострокову (стратегічну) ефективність і системну стійкість.

Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р. має на меті досягнення до 2020 р. фінансової стабільності та сталого розвитку фінансового сектору, планується досягнення стійкості фінансової системи до макроекономічних шоків. При цьому в Програмі відсутні кількісні індикатори, які б підтверджували, що виконання Програми забезпечить банківській системі певний потенціал стійкості та стабільний розвиток, зокрема показники щодо капіталу, ліквідності, зниження ризиків та покращення якості активів. Зазначається лише, що банки будуть незалежні в оцінюванні кредитних ризиків та формуванні резервів. Відсутні заходи щодо впровадження міжнародних стандартів з ліквідності (Базель III).

Список літератури:

1. Financial Stability Review // European Central Bank. – November 2006.
2. Синки Дж. м. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Дж. Синки м. ; пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.
3. Унковська Т. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів / Т. Унковська // Економічна теорія. – 2009. – № 1. – С. 7.
4. Каллаур П. Финансовая стабильность как цель деятельности центрального банка / П. Каллаур // Белорусский вестник. – 2010. – № 2. – С. 5–10.
5. Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів : [монографія] / [Л. Примостка, М. Діба, О. Чуб та ін.] ; за ред. Л. Примостки. – К. : КНЕУ, 2012. – 459 с.
6. Дзюблук О. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : [монографія] / О. Дзюблук, Р. Михзайлик. – Тернопіль, 2009. – 316 с.

Останнім часом у світі все більшого значення набуває не тільки контроль за дотриманням вимог законодавства, регулятивних положень щодо фінансової стійкості, а й поведінка банку по відношенню до клієнта. Сучасне банківське регулювання та нагляд характеризується не тільки наявністю поведінкової складової поряд з іншими, а й визнанням за нею ролі зниження банківських ризиків. Іншими словами, існує зв'язок традиційного регулювання, направлено на зниження ризиків традиційними методами, та поведінкового регулювання, що також направлено на зниження ризиків, зокрема, пов'язаними з тим, що банки проводять непрозору діяльність, встановлюють несправедливу плату за банківські послуги, маніпулюють стереотипами поведінки клієнтів. Банки можуть використовувати складні формули розрахунку оплати за продукти, що затрудняє порівняння їх вартості, штучно занижують ціни, акцентуючи увагу на невеликих сумах. Зауважимо, що впровадження поведінкового регулювання – це не тільки наслідок існуючих тенденцій щодо підвищення захисту інтересів споживачів фінансових (банківських) послуг, а об'єктивна необхідність та умова забезпечення фінансової стійкості банківської системи України.

Висновки. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи України в сучасних умовах є об'єктом наукових пошуків щодо визначення економічної сутності фінансової стійкості банківської системи, її об'єктивної оцінки та вдосконалення банківського регулювання з метою досягнення високих стандартів фінансової надійності, ефективного функціонування та стабільного розвитку.

Проведене дослідження дозволило встановити причини недостатньої фінансової стійкості банків України та визначити напрями вдосконалення банківського регулювання фінансової стійкості банків та банківської системи з метою підвищення її здатності протистояти внутрішнім і зовнішнім негативним впливам. У зв'язку з цим, особливого значення набуває впровадження стандартів Базеля II і III, направлених на підвищення якості капіталу та вимог до ліквідності, розробка та реалізація макропруденційних підходів, розвиток ризик-орієнтованих підходів до нагляду за діяльністю банків з метою упередження проведення банками високоризикової діяльності, зміни проциклічної політики нагляду на антициклічне регулювання, впровадження поведінкового регулювання, підвищення прозорості діяльності банків.

З метою підвищення фінансової стійкості банківської системи важливим є підвищення ефективності регулювання іноземного капіталу, зокрема щодо обмеження входження ненадійного капіталу з офшорних країн та країн з низьким рейтингом, зниження концентрації державного іноземного капіталу та підвищення ефективності функціонування іноземного капіталу.

7. Карчева Г. Эффективность функционирования та перспективи розвитку банківської системи України : [монографія] / Г. Карчева ; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2012. – 520 с.
8. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>
9. Кулинська-Садлоха Э. Иностранный капитал в польском банковском секторе: оценка через призму глобального финансового кризиса / Э. Кулинська-Садлоха // Деньги и кредит. – 2014. – № 8. – С. 65–72.
10. Сайт Німецького федерального банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bundesbank.de>
11. Карчева Г. Використання методів непараметричної статистики для оцінки ризику ліквідності банківської системи / Г. Карчева // Банки та банківські системи. – 2006. – № 4. – С. 12–18.

Карчева А. Т.

Університет банківського дела

ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

Резюме

Исследованы проблемы обеспечения финансовой устойчивости банковской системы Украины в условиях макроэкономической нестабильности, связанные с ростом рисков, дефицитом капитала и ликвидности, неэффективным регулированием деятельности банков и управлением в банках. Разработаны эконометрические модели развития банковской системы Украины. Обоснована необходимость совершенствования регулирования и оценки кредитного риска с целью повышения финансовой устойчивости банковской системы.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, эффективность, ликвидность, регулирование, модели, банковская система.

Karcheva G. T.

University of Banking

PROBLEMS OF FINANCIAL STABILITY ENSURING OF UKRAINIAN BANKING SYSTEM IN TERMS OF MACROECONOMIC INSTABILITY

Summary

Investigated problems of ensuring financial stability of Ukrainian banking system in terms of macroeconomic instability caused by risks increase, capital and liquidity shortage, inefficient management of banks activity and bank management. Developed econometric models of banking systems' development. Grounded the necessity of management and credit risk estimation enhancements in order to increase financial stability of banking system.

Key words: financial stability, efficiency, liquidity, management, models, banking system.

УДК 336

Квасницька Р. С.

Хмельницький національний університет

ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМНОГО ПРОЦЕСУ ОЦІНЮВАННЯ ЗДАТНОСТЕЙ ПЕРСОНАЛУ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Досліджено питання оцінювання рівня професійної відповідності працівників інститутів фінансового ринку, які здійснюють діяльність щодо створення та реалізації інвестиційних можливостей, засобів мобілізації інвестиційних ресурсів та їх трансформації в інвестиції. Конкретизовано функціонально-забезпечувальні елементи системного процесу оцінювання здатностей персоналу. Уточнено елементи процедури оцінювання здатностей працівників виконувати роботу щодо ефективного формування та використання інвестиційного потенціалу.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, здатності персоналу, концепція процесу оцінювання здатностей, процедура оцінювання здатностей.

Постановка проблеми. Одним із змістовно формувальних компонентів інвестиційного потенціалу будь-якого інституту фінансового ринку виступають здатності трудових ресурсів (персоналізованих чи колективу загалом), які й забезпечують можливість ефективного формування інвестиційних ресурсів та їх трансформації в інвестиції. Тобто, формування та використання інвестиційного потенціалу значною мірою залежать від людських здібностей, знань, навичок, які

генеруються в людському капіталі, що виступає одним із рушійних чинників розвитку не тільки суспільства загалом, а й окремих держав, регіонів, галузей, інститутів та їх працівників. Категорія людського капіталу зображає новий підхід до визначення ролі людини в процесі суспільного відтворення, що базується не тільки на природних якостях та характеристиках людини, а й на набутих через навчання чи освіту або через практичний досвід знаннях, вміннях, навичках, здатностях до